

PRO SCHŮZI VLÁDY

Věc: Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2014

Důvod předložení materiálu:

Plnění úkolu uloženého ministru vnitra usnesením vlády České republiky č. 43 ze dne 16. ledna 2013 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2013

Obsah:

- I. Návrh usnesení
- II. Předkládací zpráva
- III. Návrh Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2014
- IV. Vyhodnocení připomínkového řízení

Předkládá:

Martin Pecina
místopředseda vlády a ministr vnitra

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ

VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 22. ledna 2014 č. 60

o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití
v roce 2014

Vláda

I. schvaluje

1. Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití v roce 2014, uvedený v části III materiálu č.j. 37/14 (dále jen „Postup“),

2. převedení finančních prostředků ve výši 5 480 tis. Kč ze státního rozpočtu České republiky na rok 2014, rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra, položky Prostředky na integraci cizinců, do rozpočtových kapitol takto:

a) Ministerstvo kultury	230 tis. Kč,
b) Ministerstvo práce a sociálních věcí	600 tis. Kč,
c) Ministerstvo pro místní rozvoj	600 tis. Kč,
d) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	3 800 tis. Kč,
e) Český statistický úřad	250 tis. Kč,
f) Ministerstvo průmyslu a obchodu	nenárokuje žádné prostředky,
g) Ministerstvo zahraničních věcí	nenárokuje žádné prostředky,
h) Ministerstvo zdravotnictví	nenárokuje žádné prostředky,

3. použití finančních prostředků ve výši 19 520 tis. Kč Ministerstvem vnitra i finančních prostředků převedených podle bodu I/2 tohoto usnesení na realizaci opatření podporujících integraci cizinců v České republice;

II. ukládá

1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra

a) zajišťovat koordinaci ministerstev a všech dalších subjektů zapojených do realizace koncepce integrace cizinců,

b) použít vyčleněné finanční prostředky na realizaci opatření podporujících integraci cizinců v České republice a realizovat převody finančních prostředků podle bodu I/2 tohoto usnesení,

c) zajistit realizaci a koordinaci Postupu,

d) realizovat úkoly uvedené v Postupu,

e) zpracovat a vládě do 30. června 2014 předložit Zprávu o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2013 jako součást Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013,

f) zpracovat a vládě do 15. prosince 2014 předložit návrh Postupu při realizaci koncepce integrace cizinců v roce 2015,

g) zajistit zveřejnění tohoto usnesení ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí,

2. ministrům kultury, práce a sociálních věcí, pro místní rozvoj, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy, zahraničních věcí a zdravotnictví

a) průběžně spolupracovat s místopředsedou vlády a ministrem vnitra při plnění úkolů uvedených v bodě II/1 tohoto usnesení,

b) průběžně realizovat úkoly uvedené v Postupu,

c) zaslat místopředsedovi vlády a ministru vnitra

ca) do 30. září 2014 informaci o projektech vybraných na podporu integrace cizinců v roce 2014 z národních i evropských zdrojů a záměry integračních opatření na rok 2015,

cb) do 15. února 2015 informaci o plnění úkolů uvedených v bodě II/2b tohoto usnesení,

3. předsedkyni Českého statistického úřadu realizovat úkoly uvedené v Postupu,

4. místopředsedovi vlády a ministru vnitra a ministru práce a sociálních věcí průběžně aktualizovat společně spravovanou webovou stránku www.cizinci.cz, určenou pracovníkům státní správy a samosprávy i dalším účastníkům realizace integrace cizinců;

III. vyzývá předsedu Akademie věd České republiky, hejtmany, primátora hlavního města Prahy, primátory statutárních měst, představitele Asociace krajů České republiky a Svazu měst a obcí České republiky, starosty obcí s rozšířenou působností, sociální partnery Rady hospodářské a sociální dohody České republiky a představitele nestátních neziskových organizací včetně účelových zařízení církví ke spolupráci při realizaci postupů a úkolů uvedených v Postupu.

Provedou:

místopředseda vlády a ministr vnitra,
ministři kultury, práce a sociálních věcí,
pro místní rozvoj, průmyslu a obchodu,
školství, mládeže a tělovýchovy,
zahraničních věcí, zdravotnictví,
předsedkyně Českého statistického úřadu

Na vědomí:

hejtmani,
primátor hlavního města Prahy,
primátoři statutárních měst,
předsedové Akademie věd České republiky,
Asociace krajů České republiky,
Svazu měst a obcí České republiky

Předseda vlády
Ing. Jiří Rusnok, v. r.

II. Předkládací zpráva

Usnesením vlády č. 43 ze dne 16. ledna 2013 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2013 bylo v bodě II./1. písm. e) uloženo ministru vnitra zpracovat a vládě do 15. prosince 2013 předložit návrh Postupu při realizaci koncepce integrace cizinců na území České republiky v roce 2014.

Ministerstvo vnitra zpracovalo materiál **Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití v roce 2014** (dále jen „Postup“) v souladu s výše uvedeným usnesením vlády a s využitím podkladových materiálů příslušných ministerstev a dalších institucí a organizací, které participují na realizaci Koncepce integrace cizinců (dále jen „KIC“).

Postup vychází z analýzy aktuální situace a problémů identifikovaných v oblasti integrace cizinců a ze záměrů politiky integrace cizinců definovaných v Aktualizované Koncepci integrace cizinců – Společné soužití, a navrhuje konkrétní opatření a postupy, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky podpoří v průběhu roku 2014 integraci cizinců v České republice.

Řešení navrhovaná v Postupu přispívají k prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže. V rámci předkládaného materiálu je používán pojem cizinec, přičemž pod tento pojem jsou zahrnováni jak muži-cizinci, tak ženy-cizinky.

Materiál nebude mít negativní dopady na životní ani podnikatelské prostředí. Materiál není v rozporu s právním řádem České republiky, s právními předpisy Evropské unie ani mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Cílovou skupinou integrace cizinců v České republice jsou legálně pobývajícím občané třetích zemí (tj. mimo země EU), kteří nejsou žadateli o mezinárodní ochranu ani osobami, jimž byla mezinárodní ochrana udělena, ve výjimečných krizových případech také občané EU. V rámci předkládaného materiálu se pod pojmem občané EU rozumí občané členských zemí Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska.

Předložený materiál byl dne 15. listopadu 2013 rozeslán do meziresortního připomínkového řízení (pod č.j. MV-128 952-14/OAM-2013) se lhůtou pro sdělení připomínek do deseti pracovních dnů ode dne vložení materiálu do elektronické knihovny eKLEP, tj. do 28. listopadu 2013. Všechny připomínky byly vypořádány.

Materiál je předkládán bez rozporu.

Vyhodnocení meziresortního připomínkového řízení je obsaženo v části IV. předkládaného materiálu.

Na zajištění realizace aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití je v roce 2014 v rozpočtu Ministerstva vnitra vyčleněna částka 25 000 tis. Kč.

III.

Postup

při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2014

1. ÚVOD - CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ

Po období ekonomické krize v letech 2008 – 2010 **bylo možno v letech 2011 a 2012 pozorovat opětovný mírný růst počtu cizinců legálně pobývajících na území České republiky**. Uvedený mírný nárůst však byl projevem zvyšujícího se počtu občanů Evropské unie s evidovaným pobytem v České republice. **V průběhu roku 2013 počet cizinců legálně pobývajících na území České republiky stagnoval, resp. mírně klesal**. Počet cizinců ze třetích zemí, kteří jsou cílovou skupinou politiky integrace cizinců, od roku 2011 nadále meziročně klesá.¹

Cílová skupina politiky integrace cizinců čítala na konci třetího čtvrtletí 2013 dohromady 266 629 legálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (tj. 61,1 % z celkového počtu 437 581 cizinců, kteří měli k 30. září 2013 povolený pobyt na území České republiky).

Klesající počty občanů třetích zemí jsou důsledkem nadále omezené možnosti pracovního uplatnění na českém trhu práce. Klesá však pouze počet osob pobývajících v České republice přechodně (a to zejména v důsledku nižšího počtu nově příchozích). Naopak počet cizinců s trvalým pobytem nadále roste, od roku 2012 a v průběhu roku 2013 dokonce značně dynamicky – **na konci třetího čtvrtletí roku 2013 již více než polovina občanů třetích zemí (tj. 61,1 %; 162 938 osob) získala na území České republiky trvalý pobyt**. Zatímco nárůst cizinců s trvalým pobytem lze považovat za stabilní trend, dokládající zájem cizinců o trvalé usídlení v České republice, pokles počtu cizinců s přechodným pobytem je dočasného charakteru a lze očekávat, že po úplném odeznění důsledků ekonomické krize bude počet cizinců opět narůstat.

Omezené možnosti uplatnění na trhu práce se projevují rovněž u účelů přechodného pobytu cizinců ze třetích zemí. Nejčastějším účelem pobytu spojeným s výkonem ekonomických aktivit je účel podnikání (jako osoba samostatně výdělečně činná nebo jako účastník právnické osoby mělo na konci třetího čtvrtletí 2013 povolen přechodný pobyt 35 % cizinců ze třetích zemí; za účelem zaměstnání pouze 21 %). V posledních letech roste podíl občanů třetích zemí, kteří v České republice pobývají za účelem sloučení rodiny (k 30. 9. 2013 to byla čtvrtina z cizinců s povoleným přechodným pobytem). Početně výrazněji zastoupeni (necelých 11 %) jsou rovněž cizinci, jejichž pobyt v České republice je navázán na vzdělávací aktivity.

Cílovou skupinu politiky integrace cizinců dlouhodobě z téměř tří čtvrtin tvoří pouze občané tří zemí - Ukrajiny (106 714 osob s povoleným pobytem k 30. září 2013),

¹ Na konci roku 2010 ČR evidovala celkem 425 301 cizinců s povoleným pobytem, na konci roku 2011 celkem 436 389 cizinců, na konci roku 2012 celkem 438 213 cizinců a k 30. 9. 2013 to bylo 437 581 cizinců s povoleným pobytem na území ČR. Počet cizinců ze zemí mimo Evropskou unii vykazoval opačnou vývojovou tendenci - 2010: 289 203; 2011: 284 408; 2012: 278 166; k 30. 9. 2013: 266 629 (nezahrnuje již 2 457 státních příslušníků Chorvatska, které je od 1. 7. 2013 členským státem Evropské unie, cizinci se přesunuli do kategorie občanů zemí Evropské unie a nejsou tedy nadále cílovou skupinou politiky integrace cizinců).

Vietnamu (57 177) a Ruské federace (32 827). Ostatní státní příslušnosti následují s výrazným odstupem - USA (6 695), Moldavsko (5 860), Čína (5 427) a Mongolsko (5 308).

Mezi cizinci z třetích zemí mírně převažují muži (144 680 mužů, tj. 54,1 % k 30. 9. 2013). U osob, které k 30. 9. 2013 na území České republiky pobývaly trvale, je poměr v zastoupení mužů a žen 53,3 % ve prospěch mužů, u přechodného pobytu tento podíl dosáhl 55,4 %. Odlišnostem v zastoupení cizinců podle pohlaví, které jsou spojeny především s pracovní podmíněností a dočasností pobytu, odpovídá i věková struktura cizinců. Zatímco u přechodného pobytu jednoznačně dominují ekonomicky aktivní osoby ve věku mezi 20 – 40 lety, věková struktura cizinců s trvalým pobytem je vyrovnanější, včetně poměrně výrazného zastoupení dětí. Celkově na konci třetího čtvrtletí 2013 v České republice pobývalo přes **42 000 dětí-cizinců ze třetích zemí ve věku do 18 let.**

2. ZÁKLADNÍ PRINCIPY INTEGRAČNÍ POLITIKY

Integrace směřuje k zajištění **oboustranně přínosného nekonfliktního soužití** cizinců a majoritní společnosti. Integrační aktivity umožňují včas předcházet případným negativním tendencím ve vztahu mezi majoritní společností a cizinci.

Ačkoliv dochází ke stagnaci v oblasti nově příchozích cizinců, stoupá počet cizinců s trvalým pobytem. Otázka integrace cizinců pobývajících na území České republiky tak stále nabývá na důležitosti.

Vláda ČR se problematikou integrace cizinců každoročně zabývá; zpřesňuje a upravuje základní osy politiky státu v souvislosti s aktuálním vývojem v České republice i v Evropě. Státní politika integrace cizinců je **komplementární součástí politiky legální migrace.**

Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití (dále jen „Postup“) v roce 2014 **reflektuje aktuální situaci** a problémy identifikované v oblasti integrace cizinců² a upřesňuje záměry politiky integrace cizinců definované v aktualizované Koncepci integrace cizinců – Společné soužití³. Navrhuje konkrétní opatření, kterými **ministerstvo vnitra jako resort pověřený koordinací integrační politiky** i příslušné rezorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu roku 2014 podpoří integraci cizinců na území České republiky.

Postup zároveň předpokládá intenzivní spolupráci na realizaci integrační politiky zejména s nestátními neziskovými organizacemi, regionálními Centry na podporu integrace cizinců, samosprávami obcí a dalšími subjekty.

Principy politiky integrace cizinců zůstávají i nadále:

- efektivita integračních opatření i vynaložených finančních prostředků;
- jasné a uchopitelné výsledky všech integračních aktivit;
- dostupnost a adresnost integračních opatření;
- podpora rozvoje občanské společnosti a praktická spolupráce všech, kdo mohou přispět k úspěšnému průběhu integrace;
- podpora implementace integrační politiky na regionální a lokální úrovni.

² Na základě podkladových materiálů příslušných ministerstev a dalších institucí a organizací, které participují na realizaci Koncepce integrace cizinců (jde především o indikátory bariér integrace na základě výzkumu VÚPSV, výzkumy MMR, závěrečné zprávy projektů NNO, obcí, škol ad., jednání MV s NNO, monitoring Center na podporu integrace cizinců, informace resortů, podněty z jednání Výboru pro práva cizinců ad.)

³ Usnesení vlády ze dne 9. února 2011 č. 99 k aktualizované Koncepci integrace cizinců na území České republiky a k návrhu dalšího postupu v roce 2011.

3. CÍLE INTEGRAČNÍ POLITIKY

Úspěšnost politiky integrace cizinců podmiňuje prospěšnost a efektivitu legální migrace. Migrační politika může být bezproblémová a oboustranně prospěšná pouze tehdy, pokud na ni přímo navazují integrační opatření, která cizincům napomohou začlenit se do společnosti. Integrační politika proto musí posilovat vědomí vzájemné propojenosti migrace a integrace se sociálními, kulturními, ekonomickými a politickými aspekty života společnosti.

Cílem integrace je docílit nekonfliktního a oboustranně přínosného společného soužití mezi cizinci i společností přijímající země, umožnit cizincům, aby byli schopni důstojného a samostatného života během svého pobytu v České republice, podporovat sociální soudržnost země.

Cílem integrační politiky je předcházet případným problémům v oblasti imigračních komunit, zejména pak vytváření uzavřených komunit migrantů, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců, podporovat nekonfliktní vztahy mezi cizinci a majoritní společností a integraci zaměřit i na druhou případně třetí generaci migrantů.

Mezi hlavní nástroje integrační politiky patří realizace projektů obcí na podporu integrace na lokální úrovni, spolupráce se sítí Center na podporu integrace cizinců, monitoring postavení cizinců a podpora zapojení občanské společnosti a dalších aktérů.

4. CÍLOVÁ SKUPINA INTEGRACE

Integrace je dynamický dlouhodobý oboustranný proces, který vyžaduje zapojení nejen cizinců a jejich potomků, ale i majoritní společnosti.

Politika integrace cizinců⁴ je zacílena na občany třetích zemí⁵ pobývajících legálně na území České republiky. Ve výjimečných případech mohou být součástí cílové skupiny (jako doplňková cílová skupina) také občané zemí Evropské unie v krizové situaci. Cílovou skupinou integrace je i majoritní společnost.

Do cílové skupiny Koncepce integrace cizinců nepatří žadatelé o mezinárodní ochranu či osoby, jimž byla mezinárodní ochrana udělena⁶.

Specifická opatření se zaměří i na informovanost cizinců v předmigračním období v zemi původu.

Pozornost bude nezbytně věnována integraci cizinců ve zranitelném postavení, zejména pak ženám-cizinkám, a to nejen ženám zapojeným do trhu práce, ale zejména ženám v domácnosti, s důrazem na opatření umožňující jejich účast na integračních aktivitách. Zvláštní pozornost bude věnována integraci dětí a mládeže z řad cizinců, včetně druhé generace cizinců. Integrace se zaměří také na integraci rodin cizinců.

5. PRIORITY INTEGRACE CIZINCŮ

Prioritami integrace cizinců budou i nadále opatření zacílená do čtyř klíčových oblastí předpokladů úspěšné integrace cizinců – znalost českého jazyka, ekonomická a sociální soběstačnost, socio-kulturní orientace ve společnosti a vztahy mezi komunitami.

⁴ Pojmem cizinci se rozumí jak muži-cizinci, tak ženy - cizinky

⁵Tj. zemí mimo Evropskou unii, Evropský hospodářský prostor a Švýcarsko

⁶ Integrace azylantů je zajišťována prostřednictvím Státního integračního programu

a) Znalost českého jazyka cizinců

Znalost českého jazyka je nezbytná pro začlenění do společnosti a rozvoj vzájemných vztahů mezi cizinci a většinou společností; je klíčovým faktorem pro získání vzdělání a kvalifikace, umožnění přístupu na trh práce a pro sociální i ekonomickou soběstačnost cizinců na základě principu rovných příležitostí.

• děti cizinci

Úkolem integrace je mj. zajistit rovné příležitosti ve vzdělávání dětí-cizinců resp. žáků s odlišným mateřským jazykem. Znalost českého jazyka je podmínkou nejen úspěšného absolvování školní docházky dětí-cizinců ze třetích zemí, ale i získání dalšího vzdělání, zaměstnání a kariérního růstu.

Bezproblémové zvládnutí školní docházky žáků-cizinců je nezbytné podpořit v rámci dotací službami asistentů pedagoga, podporou komunikace školy s rodiči žáků a mimoškolními integračními aktivitami.

Návrhy opatření (MŠMT):

- zajistit podporu výuky českého jazyka nad rámec běžné výuky ve školách pro žáky-cizince v předškolním a základním vzdělávání prostřednictvím rozvojových a dotačního programu - do 31.12.2014;
- podporovat další vzdělávání a informovanost učitelů českého jazyka a ostatních pedagogických pracovníků, kteří ve výchovně-vzdělávacím procesu pracují rovněž s žáky-cizinci s odlišným mateřským jazykem - do 31.12.2014;
- podpořit zvyšování interkulturních kompetencí pedagogických pracovníků mimo jiné i pomocí e-learningových výukových programů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) - do 31.12.2014;
- zpracovat analýzu praxe základních škol pokud jde o naplňování práva žáků-cizinců ze třetích zemí na bezplatnou přípravu k jejich začlenění do základního vzdělání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků⁷ - do 30.11.2014;
- zpracovat analýzu výuky na vybraných mateřských, základních a středních školách se zaměřením na projevy intolerance a diskriminace k cizincům, jejich kulturnímu zázemí a odlišnému náboženskému vyznání a případně navrhnout opatření ke zlepšení a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků - do 31. 12. 2014.

• dospělí cizinci

Znalost českého jazyka představuje hlavní předpoklad úspěšné integrace. Zájem cizinců o znalost českého jazyka je m.j. motivován povinností prokazování znalosti češtiny na úrovni A1⁸ jako jedné z podmínek pro získání povolení k trvalému pobytu a dále prokazování znalosti českého jazyka na úrovni B1⁸ jako jedné z podmínek pro udělení státního občanství České republiky⁹.

⁷Dle novely zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělávání (školný zákon) ve znění pozdějších předpisů - rozšíření ustanovení § 20 tohoto zákona odst. 5 písm. a).

⁸ Podle SERRJ - Společného evropského referenčního rámce pro jazyky

⁹ Podle zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), který nabývá účinnosti dne 1.1.2014.

Cílem integrační politiky je zajistit co nejširší regionální dostupnost kurzů češtiny pro dospělé cizince, a pořádat kurzy pro různé stupně pokročilosti včetně kurzů profesního jazyka. Nabídku jazykových kurzů je nutno doplnit i alternativními možnostmi výuky či samostudia češtiny.

Kurzy budou poskytovány v rámci regionálních Center na podporu integrace cizinců, v rámci projektů obcí, nevládních neziskových organizací a dalších subjektů.

Návrhy opatření – v termínu do 31.12.2014:

- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU umožnit rozšíření nabídky kurzů češtiny pro dospělé cizince pro různé stupně pokročilosti, a to i nad úroveň A1 požadovanou pro trvalý pobyt (MV);
- prostřednictvím dotačních řízení zajišťovaných MŠMT podpořit projekty alternativních možností výuky, zejména pak webové stránky k samostudiu češtiny, e-learningový kurz češtiny, audio-učebnice pro samouky apod. (MV, MŠMT);
- v rámci Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu¹⁰ a udělení státního občanství průběžně pokračovat v informační kampani k povinnosti složit zkoušku z češtiny pro účely trvalého pobytu a státního občanství, včetně aktualizace webových stránek www.cestina-pro-cizince.cz (MV, MŠMT);
- průběžně zajišťovat mezi cizinci propagaci formátu zkoušky pro účely trvalého pobytu a zkoušky pro účely udělení státního občanství, včetně pořádání školení k formátu této zkoušky pro učitele kurzů českého jazyka pro cizince (MŠMT).

b) Ekonomická a sociální soběstačnost

Jedním z předpokladů ekonomické i sociální soběstačnosti cizinců je informovanost cizinců o jejich právech a povinnostech i o podmínkách zaměstnávání a podnikání v České republice, která může významně napomoci k samostatnosti cizinců, k omezení míry jejich manipulovatelnosti a k předcházení jejich závislosti na zprostředkovatelích. Opatření by proto měla směřovat k podpoře přístupu cizinců na trh práce a jejich schopnosti na trhu práce setrvat, k zajištění ochrany cizinců před diskriminací a zneužíváním. Je nezbytné důsledně monitorovat vývoj situace a postavení cizinců a na zjištěné problémy bezprostředně reagovat, odstraňovat nejen bariéry integrace, ale i bariéry přístupu k integračním službám.

Návrhy opatření:

- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU podpořit projekty zaměřené na aktivní vyhledávání cizinců v jejich přirozeném prostředí prostřednictvím terénní sociální práce (streetwork) (MV, MPSV) - do 30. 9.2014;
- prostřednictvím dotací a/nebo výzev v rámci fondů EU podporovat projekty na sociální a pracovní poradenství ambulantní i terénní sociální práci, jejichž cílovou skupinou jsou také cizinci (MV, MPSV) - do 30. 9.2014;
- v rámci dotací a/nebo výzev v rámci fondů EU podporovat vzdělávání sociálních pracovníků, pracovníků NNO, regionálních Center na podporu integrace cizinců případně dalších subjektů v oblasti terénní sociální práce (streetwork) v přirozeném prostředí

¹⁰ Usnesení vlády ČR č. 538/2008 a návazná - Vyhodnocení realizace Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu v roce 2013 a návrhu jeho zajištění v roce 2014.

cizinců formou akreditovaných kurzů nebo vzdělávacích seminářů (MV, MPSV) - do 30. 9. 2014;

- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU podpořit projekty zaměřené na podporu vstupu cizinců na trh práce (MPSV) - do 31.12. 2014;
- průběžně důsledně monitorovat vývoj situace a postavení cizinců v jednotlivých regionech a lokalitách s cílem efektivně řešit vznikající problémy a na zjištěné problémy bezprostředně reagovat (MV, MPSV);
- průběžně sledovat efektivitu dosud realizované výuky českého jazyka v rámci rekvalifikačních kurzů; do 30. 6. 2014 provést analýzu míry využívání této výuky a její efektivitu, a na základě výsledků analýzy do 31. 12. 2014 identifikovat bariéry přístupu k této službě a navrhnout/realizovat opatření k optimalizaci využívání tohoto rekvalifikačního opatření (MPSV - krajské pobočky Úřadu práce ČR);
- zvyšovat informovanost zaměstnavatelů o podmínkách zaměstnávání cizinců různých druhů pobytu a zvyšovat informovanost cizinců o procedurách legálního zaměstnávání (MPSV);
- průběžně podporovat poskytování informací krajskými pobočkami Úřadu práce ČR, a to prostřednictvím nejrozličnějších informačních kanálů, v co nejširším spektru jazykových verzí (MPSV- krajské pobočky Úřadu práce ČR);
- provozovat a průběžně aktualizovat obsah webové stránky www.cizinci.cz (MPSV, MV);
- provozovat a pravidelně aktualizovat informace týkající se zaměstnávání cizinců na Portálu veřejné správy ČR v sekci zahraniční zaměstnanost <http://portal.gov.cz> (MPSV);
- zakotvit dotační titul pro financování výkonu sociálních agend (kromě OSPOD) na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností¹¹ (MPSV).

c) Orientace cizince ve společnosti – informovanost cizinců

Podpora plné informovanosti cizinců ve všech fázích jejich pobytu v České republice je jednou z priorit integrace. Pro včasné zapojení do společnosti je nezbytné pomoci cizincům orientovat se v novém prostředí, seznámit je s jejich právy i povinnostmi, s místními poměry a zvyklostmi, s hodnotami zdejší společnosti. Cílem je podpora sociální soběstačnosti cizinců a snížení míry jejich zranitelnosti. Významnou roli v zajištění informovanosti cizinců mají Centra na podporu integrace cizinců, stejně jako nestátní neziskové organizace a jednotlivé rezorty.

Orientace cizince v hostitelské společnosti je rozdělena na několik fází.

- Předodjezdové informace - základní informace o podmínkách pobytu cizinců v České republice s upozorněním na případná rizika spojená s nedodržováním zákonů. Informace v jazyce migrantů budou poskytovány potenciálním imigrantům již v zemi původu, včetně kontaktů na úřady a organizace podporující integraci cizinců.
- Adaptačně-integrační kurzy pro nově příchozí cizince (cca do 6 měsíců po příjezdu), zaměřené na praktické informace nezbytné pro orientaci ve společnosti, seznámení se s právy a povinnostmi, s hodnotami společnosti v ČR. Kurzy budou jednodenní, v češtině a zároveň tlumočeny do jazyka srozumitelného cizincům (minimálně v 5 jazycích).

¹¹ Tedy zajištění/posílení činností dle ustanovení § 92 z. č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, v platném znění.

- Kurzy pro cizince s dlouhodobým či trvalým pobytem budou směřovány k poznání hodnot společnosti v České republice resp. v Evropské unii (zásady demokracie, rovnosti žen a mužů, důstojnosti lidské bytosti a ochrany lidských práv), k hlubšímu poznání společnosti v České republice (historie státu, právní řád, politické uspořádání státu, kulturní odlišnosti apod.), k seznámení se systémem institucí a úřadů v České republice i k řešení aktuálních problémů a potřeb cizinců. Tyto kurzy budou vedeny v češtině, a to samostatně nebo v rámci prohlubující výuky českého jazyka; zároveň budou poskytnuty i odkazy na zdroje příslušných informací.

Návrhy opatření:

- navrhnout a realizovat informační kampaň k připravované transpoziční novele zákona o pobytu cizinců (MV, MPSV) - k datu účinnosti novely.

Pro předmigrační přípravu cizinců:

- poskytovat cizincům v předmigračním období v zemi původu poradenství a informace v rozsahu své působnosti a v ostatních případech zprostředkovat kontakt na příslušné orgány a instituce (MZV ve spolupráci s MV) - průběžně;
- zajistit dotisk, kompletaci a distribuci informačních materiálů pro předmigrační přípravu cizinců (film a informační brožura „Příští zastávka – ČR“) dle potřeb jednotlivých ZÚ (MV, distribuce ve spolupráci s MV) - do 30.6.2014;
- zajistit, aby informační materiály pro předmigrační přípravu cizinců v příslušné jazykové verzi byly cizincům předávány prostřednictvím zastupitelských úřadů ČR a zároveň aby byly zveřejněny na webových stránkách zastupitelských úřadů ČR (MZV ve spolupráci s MV) do 30.6.2014.

Pro nově příchozí cizince (v termínu do 31.12.2014):

- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU podpořit pilotní ověření metodiky adaptačně-integračních kurzů, a to prostřednictvím kolokvií a kurzů pro nově příchozí cizince na základě jejich dobrovolné účasti (MV);
- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU podpořit projekty na vypracování a pilotní ověření systému odborné přípravy a vzdělávání lektorů a tlumočnicků adaptačně-integračních kurzů pro nově příchozí cizince (MV);
- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů Evropské unie podpořit projekty na vytvoření webové stránky pro adaptačně-integrační kurzy jako nástroje přihlašování na tyto kurzy a na vytvoření a vedení databáze lektorů a tlumočnicků (MV);
- podpořit propagaci adaptačně-integračních kurzů včetně zkompletování a distribuce informační publikace Vítejte v ČR (MV).

Pro asistenci cizincům při vyřizování pobytových záležitostí (v termínu do 31.12.2014):

- prezentovat na pracovištích OAMP i na webu MV instruktážní film Jak na to a distribuovat doprovodný leták, který objasňuje procedury a postupy při vyřizování pobytových záležitostí, nejméně v 5 jazykových verzích (MV);
- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU podporovat asistenci cizincům při vyřizování pobytových záležitostí na pracovištích OAMP (MV);
- průběžně aktualizovat imigrační portál www.mvcr.cz/cizinci a zajišťovat telefonické i e-mailové poradenství k záležitostem pobytu cizinců (MV).

Pro cizince s dlouhodobým či trvalým pobytem (v termínu do 31.12.2014):

- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU poskytovat kurzy socio-kulturní orientace (MV);
- průběžně zveřejňovat na webu www.cizinci.cz a www.mvcr.cz/cizinci nabídku informačních materiálů pro socio-kulturní orientaci ve společnosti (MPSV, MV);

U cizinců žádajících o udělení státního občanství ČR:

- posílit orientaci cizince ve společnosti prostřednictvím přípravy na zkoušku ze základní znalosti ústavního systému ČR a základní orientace v kulturně-spoločenských, zeměpisných a historických realitách ČR¹² (MV) – průběžně.

d) Vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti

Jedním z cílů politiky integrace cizinců je podporovat harmonické bezkonfliktní soužití mezi cizinci a většinovou společností s cílem zachovat sociální soudržnost v zemi, zabránit izolaci či sociálnímu vyloučení cizinců a z toho plynoucích konfliktů. Komunikace mezi cizinci a majoritním prostředím, navazování vzájemných kontaktů a rozvíjení mezikulturního dialogu je nezbytné pro toleranci a respekt k odlišnosti cizinců, pro eliminaci xenofobie a dalších negativních jevů.

Integrace je oboustranným procesem, který musí být založen na vzájemném přínosu pro obě strany – cizince i majoritu, na vůli a snaze cizinců se integrovat, ale i na ochotě majoritní společnosti cizince přijmout a v jejich snaze o integraci je podpořit. Je proto třeba podporovat otevřenost společnosti, vzájemnou komunikaci a aktivity propojující obě strany – tedy cizince i majoritu, a do vzájemných kontaktů mezi cizinci a majoritou zapojovat nové subjekty, zaměřit se i na druhou generaci cizinců a na zranitelné skupiny cizinců. Nezbytné je informovat majoritní společnost o reálné situaci a problémech cizinců žijících v ČR. Jenom vzájemné porozumění a respekt při vědomí oboustranné prospěšnosti a potřebnosti integrace může předejít vzniku či eskalaci problémů ve vzájemných vztazích.

Návrhy opatření (do 31.12.2014):

- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU podporovat pořádání formálních i neformálních aktivit společných pro cizince i majoritu, zapojování cizinců do aktivit majority i účast majority na akcích pořádaných cizinci (MV, MK, MŠMT);
- prostřednictvím dotačních řízení podporovat integrační aktivity založené na vlastní iniciativě cizinců (MV, MPSV, MŠMT);
- zajišťovat rozvoj webového portálu www.mezikulturnidialog.cz jako otevřené platformy pro aktivity v oblasti kultury, pro zvyšování informovanosti a výměny příkladů dobré praxe, zaměřené na téma mezikulturního dialogu (MK);
- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU se zaměřit zejména na výzkum vztahů mezi cizinci a majoritou, postavení cizinců, zejména žen-migrantek ve společnosti, sídelní segregace, situace jednotlivých komunit cizinců (MV, MMR);
- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU průběžně podporovat realistickou a vyváženou mediální prezentaci postavení cizinců v ČR (MK, MV);

¹²Tuto zkoušku do právního řádu České republiky zakotvuje nový zákon o státním občanství České republiky č.186/2013 Sb., který nabývá účinnosti dne 1.1.2014.

- realisticky a vyváženě informovat o postavení cizinců ve svých mediálních výstupech v rámci své působnosti (MV, MPSV, MZ, MMR, MPO, MK) – průběžně.

6. INTEGRACE NA LOKÁLNÍ A REGIONÁLNÍ ÚROVNI

K integraci dochází na úrovni jednotlivce, rodiny, obce i státu. Proces integrace probíhá v místech pobytu a pracovních aktivit cizince, na bázi kontaktů s většinovou společností. Ke zvýšení efektivity integračních opatření je tedy nezbytné podporovat integraci na regionální a lokální úrovni, v přímé spolupráci s místní správou. Aktivní role samosprávy je pro začlenění cizinců i bezkonfliktní soužití ve společnosti klíčovým předpokladem. Neméně důležité je na regionální a lokální úrovni podporovat rozvoj občanské společnosti.

V rámci krajů jsou důležitým nástrojem integrace cizinců regionální Centra na podporu integrace cizinců (dále jen „Centra“). Je důležité, aby kraje dokázaly využít synergie s činností těchto Center k podpoře začleňování cizinců a k zajištění nekonfliktního soužití obyvatel kraje. Na lokální úrovni se osvědčují komplexní integrační (emergentní) projekty obcí realizované samosprávami.

Návrhy opatření (v průběhu roku 2014):

- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU podporovat činnost a rozvoj Center a provázanost jejich činnosti s dalšími organizacemi včetně nestátních neziskových organizací a s úřady v regionu (MV);
- spolupracovat se samosprávami měst a obcí resp. městských částí a prostřednictvím dotačních řízení podpořit projekty obcí na integraci cizinců na lokální úrovni (MV).

7. DALŠÍ OPATŘENÍ K PODPOŘE INTEGRACE CIZINCŮ

V souladu s výše popsány cíli a prioritami bude kladen důraz i na realizaci dalších opatření, která mají přispět k efektivní a komplexní integrační politice České republiky. Jedná se zejména o opatření zaměřená na:

a) zvyšování informovanosti:

- prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU průběžně podporovat zvyšování informovanosti cizinců i dalších aktérů v procesu integrace, včetně většinové společnosti, (MV);
- průběžně zajišťovat aktualizaci informačních materiálů pro cizince a přístup k informacím pro cizince v rámci státní správy a samosprávy, včetně překladů těchto materiálů do jazyků cizincům srozumitelných¹³ (MV, MPSV, MPO, MMR, MZ, MK);
- informace pro cizince publikovat tiskem a/nebo je zveřejňovat na internetových stránkách zřetelně s odkazem na úvodní stránce tak, aby byly snadno vyhledatelné (MV, MPSV, MPO, MMR, MZ, MK);

¹³ Vzhledem k tomu, že většina cizinců nemá přístup k internetu, je nutno informace poskytovat nejen prostřednictvím webových stránek, ale i tištěných informací.

- neodkladně zveřejňovat informace týkající se cizinců, které vyplynou z legislativních změn (MV, MPSV, MPO, MMR, MZ, MK).

b) prohlubování odborných kompetencí:

- průběžně zajišťovat vzdělávací semináře pro pracovníky regionálních Center na podporu integrace cizinců, partnerské organizace Center a pro pracovníky nevládních neziskových organizací poskytujících cizincům asistenci a sociálně-právní poradenství (MV);
- zajistit do 31.12.2014 zvyšování interkulturních, sociokulturních a odborných kompetencí pracovníků jednotlivých rezortů a dalších subjektů řešících záležitosti cizinců, včetně jejich přípravy na působení v přímém kontaktu s cizinci a v komunitách cizinců. Tento úkol se týká všech rezortů zapojených do realizace Koncepce integrace cizinců, zejména pak těchto oblastí:
 - oblast zdravotnictví: interkulturní vzdělávání jako příprava zdravotnického personálu na kontakt s cizinci – (MZ);
 - oblast školství: vzdělávání pedagogických pracovníků pro výuku dětí-cizinců s odlišným mateřským jazykem i práci s nimi (MŠMT);
 - oblast sociální práce a služeb: systematické vzdělávání zaměstnanců pracujících s cizinci, a to i pro přímý kontakt s cizinci (MPSV);
 - oblast živnostenského podnikání cizinců (MPO);
 - oblast pobytu cizinců (MV, PČR).

c) Přístup cizinců ke zdravotní péči:

- definovat nastavení systému zdravotní péče pro cizince (MZ, MF) – do 31.12.2014;
- zajistit grafické zpracování, tisk a distribuci vícejazyčných karet pro komunikaci zdravotnického personálu s pacienty-cizinci a jejich propagaci s cílem zpřístupnit je odborné veřejnosti po celé ČR (MZ) – do 30.11.2014.

8. STATISTIKA

- Zpracovat aktualizovanou publikaci Cizinci v České republice, která bude obsahovat statistická data týkající se jednotlivých oblastí života cizinců na území České republiky (Český statistický úřad) - do 31. března 2014;
- zajistit a průběžně publikovat relevantní statistické údaje týkající se cizinců na území České republiky (Český statistický úřad, MV, MPSV, MŠMT, MPO, MMR, MZ).

9. KOORDINACE

Koordinací realizace Koncepce integrace cizinců je pověřeno Ministerstvo vnitra ČR, do realizace Koncepce integrace cizinců je však zapojena řada rezortů (financí, kultury, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj, průmyslu a obchodu, zahraničních věcí, zdravotnictví). Každé z ministerstev je odpovědné za realizaci politiky integrace v rozsahu své gesce; je proto nezbytné dávat důraz na koordinaci a komunikaci také v rámci ministerstev. Ministr příslušného resortu jmenuje osobu rezortního koordinátora integrace s potřebnými rozhodovacími pravomocemi na úrovni ředitele odboru.

Návrhy opatření:

- v případě personální změny na pozici rezortního koordinátora integrace neprodleně o jmenování nového koordinátora informovat MV, které je pověřeno koordinací realizace Koncepce integrace cizinců (MPSV, MŠMT, MF, MPO, MMR, MZ, MK);
- realizovat pracovní setkání v rámci grémia zástupců resortů zapojených do realizace Koncepce integrace cizinců na úrovni ředitelů nejméně jedenkrát ročně, v případě potřeby realizovat bilaterální jednání (MV ve spolupráci s resorty);
- neodkladně informovat OAMP MV jako koordinátora integrační politiky o vyhlášení dotačních výběrových řízení na projekty vztahující se k integraci cizinců (MK, MPSV, MŠMT, MMR);
- neodkladně informovat OAMP MV jako koordinátora integrační politiky o vydání nebo aktualizaci informačních materiálů vztahujících se k integraci cizinců (MK, MPSV, MŠMT, MF, MMR, MPO, MZ, MZV).

10. FINANCOVÁNÍ INTEGRACE CIZINCŮ

Pro rok 2014 byla částka ze státního rozpočtu na podporu integrace cizinců stanovena na **25 000 tis. Kč**, což představuje stejnou částku jako v roce 2013.

V roce 2014 musí být při využívání státních prostředků kladen důraz zejména na:

- efektivní využívání státních prostředků na integraci cizinců, zamezení dvojímu financování obdobných projektů;
- zaměření na větší propojení finančních prostředků z fondů Evropské unie a prostředků ze státního rozpočtu (pokrytí nutné části pro kofinancování);
- urychlení a zajištění transparentnosti administrativního procesu při udělování dotací;
- kontrolu.

Rozdělení finančních prostředků na jednotlivé resorty v roce 2014:

a) Ministerstvo vnitra	19 520 tis. Kč
b) Ministerstvo kultury	230 tis. Kč
c) Ministerstvo práce a sociálních věcí	600 tis. Kč
d) Ministerstvo pro místní rozvoj	600 tis. Kč
e) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	3 800 tis. Kč
f) Český statistický úřad	250 tis. Kč
g) Ministerstvo zahraničních věcí	nenárokují žádné prostředky
h) Ministerstvo zdravotnictví	nenárokují žádné prostředky ¹⁴
i) Ministerstvo průmyslu a obchodu	nenárokují žádné prostředky.

¹⁴ Vzhledem k tomu, že úkol zpracovat a distribuovat karty pro komunikaci zdravotnického personálu s pacienty-cizinci, uložený na r. 2013, se MZ nepodařilo v daném roce realizovat, nelze na tentýž úkol opětovně alokovat finanční prostředky ze státního rozpočtu. Předpokládá se, že úkol bude splněn z vlastních prostředků Ministerstva zdravotnictví v roce 2014.